

KÜRZ b. ALKAME

(كوز بن علقمة)

Kürz b. Alkame b. Hilâl el-Huzâî
(ö. 45/665 [?])**Sahâbî.**

Mekke ve civarında yaşayan Huzâa kabilesinin Kâ'b kolundan olup Kürz b. Hubeş diye de bilinir. Hem Câhiliye hem İslâm döneminde yaşayan muammerûn* dandır. İyi bir iz sürücü (kâif) olarak şöhret yapmış, kendisinden sonra oğulları da bu mesleği sürdürmüştür. Hicret sırasında Hz. Peygamber ve Ebû Bekir'in izlerini o sürmüş, müşriklerle birlikte Sevr mağarasına kadar gitmiş ve izlerin orada bittiğini görünce onları ya yerin yuttuğunu ya da göğe kaldırdıklarını söylemiştir. Kürz, Resûl-i Ekrem'in ayağını ve ayak izini gördüğünde bunun Harem-i şerif'te bulunan makam-ı İbrâhim'deki ize benzediğini, dolayısıyla onun da peygamber olması gerektiğini söyleyerek Resûl-i Ekrem'in peygamberliğini bu yolla ispat etmek istemiştir.

Kürz b. Alkame Mekke'nin fethedildiği gün müslüman oldu ve bir ara Medine'ye yerleşti. Zaman zaman Askalân (veya Uşfân) şehrine gidip orada ikamet ettiği rivayet edilmektedir. Uzun süre yaşamış olması sebebiyle kendisine çeşitli konularda danışılan kimse konumundaydı. Muâviye b. Ebû Süfyan devrinde Medine Valisi Mervân b. Hakem, Harem-i şerif'in sınırlarını belirleyen bazı nişan ve alâmetlerin kaybolduğunu bir mektupla bildirince Muâviye, Kürz b. Alkame hayatta ise ona danışılmasını ve bütün alâmetlerin buna göre yenilenmesini emretmiş, Harem'in sınırlarını en son onun tesbitiyle çizilmiştir. Hayatının sonlarına doğru gözlerini kaybeden Kürz 45 (665) yılı civarında vefat etti. Onun nerede öldüğü bilinmemektedir.

Kürz b. Alkame Hz. Peygamber'den altı hadis rivayet etmiş, Urve b. Zübeyr b. Avvâm ve Süleyman b. Habîb tarafından nakledilen bu rivayetleri Tayâlisî (*Müsned*, s. 182), Humeydî (*Müsned*, I, 260) ve Ahmed b. Hanbel (*Müsned*, III, 477) tarafından tahrîc edilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Tayâlisî, *Müsned*, Beyrut, ts. (Dârü'l-ma'rife), s. 182; Humeydî, *Müsned* (nşr. Habîbürrahman el-A'zamî), Beyrut, ts. (Âlemü'l-kütüb), I, 260; *Müsned*, III, 477; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, VII, 238; İbn Düreyd, *el-İştikâk*, s. 471; İbn Kâfî, *Mu'cemü's-şahâbe* (nşr. Ebû Abdurrahman Sa-

lâh b. Sâlim el-Musarrâfî), Medine 1418/1997, II, 372-373; İbn Hibbân, *es-Sikât*, III, 355-356; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (nşr. Hamdî Abdülmeccid es-Selefi), Beyrut 1405/1985, XIX, 197-199; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 236; a.mlf., *Esmâ'ü's-şahâbeti'r-ruvât* (nşr. Seyyid Kisrevî Hasan), Beyrut 1412/1992, s. 197; İbn Abdülber, *el-İstâb* (Bicâvî), III, 1311; a.mlf., *el-İnbâh 'alâ kabâ'ili'r-ruvât* (nşr. İbrâhim el-Ebyârî), Beyrut 1405/1985, s. 81-85; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), IV, 469-470; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), V, 583; Hâlid Abdurrahman el-Ak, *Mevsû'atü'l-'uzamâ' havle'r-resûl*, Beyrut 1412/1991, III, 1649.

MEHMET EFENDİOĞLU

KÜRZ b. CÂBİR

(كوز بن جابر)

Ebû Abdurrahmân Kürz
b. Câbir el-Fihri
(ö. 8/630)**Sahâbî.**

Hudeybiye Antlaşması'nda Hz. Peygamber'in yanında bulunduğu dikkate alınarak bu sırada müslüman olduğu söylenmiştir. Kureyş'in önde gelen isimlerinden biri olup henüz İslâmiyet'i kabul etmediği dönemde Mekkelî bir çetenin başında Medine'nin güneyindeki kenar mahallelere saldırarak halkı kılıçtan geçirip mallarını yağmaladı, ayrıca Cümmâ (veya Zülceder) otağındaki sürülerini alıp kaçtı. Olayı haber alan Resûlullah, Medine'de Zeyd b. Hârîse'yi vekil bırakarak küçük bir müfreze ile onu yakalamak üzere yola çıktı. İlk Bedir veya Sefevân Gazvesi denilen bu olayda Bedir yakınlarındaki Sefevân vadisine kadar devam eden birkaç günlük takibe rağmen Kürz ve adamlarına yetişilemeyerek geri döndü (Rebîülevvel 2 / Eylül 623).

Resûlullah, çobanı Yesâr'ı öldürerek zekât develerini çalan Becle kabilesine mensup sekiz kişilik eşkiya grubunu yakalamak üzere gönderdiği yirmi kişilik müfrezinin başında Kürz b. Câbir'i görevlendirdi. Kürz, Cümmâ otağına giderek eşkiyayı yakaladı ve Medine'ye getirdi (6/627).

Mekke'nin fethinde Hâlid b. Velîd'in kumandasındaki birlikte görev alan Kürz, arkadaşı Hubeş b. Hâlid'le birlikte Hz. Peygamber'in çizdiği güzergâhı terkedip başka bir yoldan ilerlerken Handeme denilen yerde bir grup Kureyş savaşıyla girdikleri çatışmada Hubeş şehid oldu. Kendisi de onun cesedi etrafında mersiyeler okuyarak çarpışmaya devam etti ve şehid düştü (Ramazan 8 / Ocak 630).

BİBLİYOGRAFYA :

Buhârî, "Megâzî", 48; Vâkıdî, *el-Megâzî*, I, 2; II, 568-569; III, 875; İbn Hişâm, *es-Sîre*, IV, 407-408, 608, 640-641; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 455; Taberî, *Târîh*, Beyrut, ts. (Dârü'l-kütübü'l-ilmîyye), II, 13, 14, 15, 159; İbn Abdülber, *el-İstâb*, III, 309-310; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, IV, 468; a.mlf., *el-Kâmil*, II, 112, 210, 247, 303; İbn Hacer, *el-İşâbe*, III, 290-291; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (Tuğ), I, 239; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), VI, 119-125.

ASRİ ÇUBUKÇU

KÜSEYYİR

(كسيرة)

Ebû Sahr (Ebû Cum'a) Küseyyir
b. Abdurrahmân (b. Ebû Cum'a)
b. el-Esved el-Huzâî
(ö. 105/723)**Arap platonik aşk şairi.**

23-24'te (644-645) veya 40 (660) yılında doğduğu kaydedilir. Huzâa kabilesine mensuptur. Asıl adı Kesîr olan şair, kısa boylu ve zayıf yapılı olması sebebiyle bu kelimenin küçültme hali olan Küseyyir diye tanındı. Onun sevgi ve şefkat ifadesi olarak bu adı aldığı da kaydedilmektedir. Şiirlerinde adı sık sık geçen sevgilisi Ümmü Amr Azze bint Humeyl b. Haf's'a nisbetle Küseyyiru Azze olarak da anılmıştır.

Küseyyir küçük yaşta babası ölünce amcasının himayesinde büyüdü ve çobanlık yaptı. Hayatının önemli bir kısmını Medine ile Yenbûayn arasında geçirdi. Rivayete göre şair, gençlik döneminde Kızıldeniz sahilinde sürüsünü otlatırken Beni Damre kadınlarından bir topluluğa rastlamış, onlara en yakın suyu nerede bulabileceğini sormuş, kendisine suyun yerini gösteren Azze adındaki kıza bu sırada aşık olmuş, onun için yazdığı şiirler halkın diline düşünce Azze'nin ailesi kabile töresine uyarak aile şerefini kurtarmak için onu ilk isteyen yaşlı birine vermiş, Azze kocası ve aşiretiyle birlikte Mısır'a göç etmiş, bu olaydan sonra Küseyyir'in aşkı daha da artmıştır. Bir süre sonra Halife Abdülmelik b. Mervân kocası vefat eden Azze'yi Küseyyir ile evlendirmek istemiş, bunun için Medine'de bulunan Küseyyir'e mektup yazarak Dimaşk'a gelmesini söylemiş, ancak Küseyyir Mısır'a gittiğinde Azze'nin cenazesinden dönen cemaatle karşılaşmış (85/704), burada Azze için bir mersiye söylemiştir. Cemîl-Büseyne, Mecnûn-Leylâ aşkı gibi Küseyyir-Azze aşkı da Araplar